

Věčná



STRÁŽ

Týdeník Svazu Čechů z Volyně

Ročník II. - Číslo 9.

V Žatci dne 7. března 1947.

Cena 2 Kčs

J. Dušek:

V organisaci síla

Sledujeme-li život volyňské menšiny v cizině, vidíme, jaký ohromný a nedocenitelný význam měly spolky a organizace pro její život. Můžeme říci, že to byly právě tyto které ji udržovaly při životě a přičiňovaly se o její vzrůst a upevnění, takže tato se stala perlou našich zahraničních větví. Nedoceníme nikdy, co pro naši větev vykonala Česká matice školská, hasičské spolky a v katolických obcích Sdružení katolické mládeže, v pravoslavných obcích SCM a v evangelických SEM. Spolky tyto byly nositeli národních myšlenek, dávaly obcím sílu a hrdé vědomí příslušnosti k českému národu.

Dnes se situace volyňské větve ve vlasti docela změnila. Za nějaký čas bude zapomenuto volyňského původu a splyneme všichni v sounodné národní společenství. Než se tak stane, zůstává naše volyňská větev svéráznou větví v národě, jak již o tom před časem psal Ing. Dr. Červín ve článku „Vytvořte u nás novou Volyň“, která bude muset samostatně řešit různé své problémy. Odpadne nám sice boj o udržení jazyka, který v prvním čase bude nahrazen bojem o slušnou existenci tisíců, kteří přicházejí do vlasti, když nejlepší z národního koláče v pohraničí je rozdáno, mnohde ne zrovna těm, kteří si toho zasloužili.

Pomocníkem v tomto boji je nám všem Svaz Čechů z Volyně, nepolitická stavovská organizace volyňských navrátilců do vlasti. Struktura jeho je docela jiná než ústřední organizace České matice školské na Volyni, ale význam možno říci, že má ještě větší. Svaz, který byl založen několika nadšenými jednotlivci, rozrostl se na mohutnou organizaci, které vlada svěřila i důležitý úkol v osídlování nově přicházejících reemigrantů. Je to nejen úkol čestný, ale úkol, který bude zkušebním kamenem a stát-

Pokračování na str. 2.

Josef Cirkl:

Dvoji stráž

Je sychravý prosincový večer. Sedím ve své pracovně. Ještě jsem nerozžal světlo. V místnosti je šero. Divám se na svůj pracovní stůl. Již nelze číst a tu mi do očí padá jen tučný nápis na jednom papíře. Stráž... Ano, již vím. Je to časopis volyňských Čechů „Věrná stráž“. Věrná stráž... a najednou nemyslím na Volyňské... Moje mysl zalétá daleko, daleko od Podbořan. Věrná stráž... a vidím pomník tak známý. Pomník na vrchu Hrádku. A hned jsem opět v myšlenkách na plzeňském náměstí a vidím chmurný obraz. Představuji si to náměstí plničké lidí. Vidím tam hlouček Chodů v bílých pláštích a širokých kloboucích. Vidím i chodské ženy. Vidím tam v tom shluku lidí ten ostrůvek opravdu ryzích českých srdcí. A náhle mi připadá, že ty davy zmlkly. To vychází z radnice on, toť Kozina, Český bohatýr. Ne pohádkový, nýbrž skutečný bohatýr, mravní výkvět českého národa. Postava, v níž byla harmonicky spojena síla mravní i rozumová s odvahou i vzdorem, s přísloušnou českou tvrdostí a smyslem pro spravedlnost a právo. Smutno bylo v chodských vesničkách po truchlivém aktu msty cizáků, když kat podtrhl stupeň, a Jana Sladkého — Koziny — nebylo mezi živými. Ano, smutno bylo na celém Chodsku. Nejvěrnější z věrných byl utracen rukou kata pro zvlí cizáckého Lamिंगena.

Avšak odchodem Kozinovým na věčnost neodešla mravní síla chodského lidu. Perpetuum silentium bylo sice formálně dodržováno, avšak v čistých srdcích Chodů hořel plamen spravedlivého hněvu. Plamen živý, který se přenášel a živil s pokolení na pokolení potomky slavných strážců hranic.

Tam pod Čerchovem žila ona mravní síla, která i po staletích se viditelně projevila na tvárnosti mapy t. zv. protektorátu. Tam u Domažlic byla hnědá záplava téměř až u samých historických hranic Čech. Co toho bylo příčinou? Snad, že neměli nacisté zájmu na chodském kraji? Nikoliv! Byl zde zájem a byl větší, nežli kdekoliv jinde. A proto také násilné obsazení rodiště Baarova, Klenčí a jiných chodských vesnic byla jednou z nekrvavějších operací, kterou nacisté na těle našich krásných Čech po mnichovském diktátu provedli.

Znovu plakal chodský lid. Znovu zatínal pěsti. Znovu obracel své zraky k pomníku na Hrádku. Kozino, ty náš proroku, ty náš svatý, pověz, zda přežije Chodsko tuto novou pohromu! A Kozina mlčel. Mlčel i Čerchov i Haltrav mlčel. Mlčely ty „lúsy“ chodské. Kdo pomůže Chodům, kdo je vysvobodí?

A přece byla česká srdce, která slyšela volání chodského lidu. Byla daleko od hranic své domoviny. Tam na Volyni byli bratři Chodů, i tam se zatínaly pěsti, a v lidu, v českém lidu na Volyni hořela dvoji touha. Touha po osvobození svých bratří v Čechách a touha po své staré domovině.

A nadešel čas, kdy upracované ruce se chopily zbraní a osvobodily svůj lid od nadvlády cizích, kdy se dočkali i Chodové nové svobody. A k věrné strážce Chodů nastoupila druhá věrná stráž na české pohraničí. Druhá bašta věrných.

Tak, jako Chodové v moři nejistoty a útrap po staletích si zachovali mravní sílu svých předků a neklesali na mysli i když se zdálo, že je již vše ztraceno, tak i volyňští bojovníci za svobodu českého národa v nejtěžších bojích neztráceli víru ve vítězství své věci. Volyňští svým bojem vytvořili v historii českého národa trvalé hodnoty. Avšak trvalé hodnoty mravní se netvoří jen na bojištích. Vždyť i Chodové bojovali a jejich boj byl nerovný. Chodové nežili pak po staletí jen vzpomínkám na boj, byť byl sebe více heroický. Chodové žili a pracovali v tradici svých slavných předků a tím udrželi to zdravé jádro svého kmene. A tato tichá a nenáročná práce, posvěcená vírou v lepší zítřky byla tím kvádrem, který ani ten nejzavilejší nepřítel nemohl rozleptati.

Tvoření trvalých mravních hodnot není vyhrazeno pouze frontovým bojovníkům. Je to společný statek všech členů národa. Nebo snad méně obětí pro národ přináší ustaraná matka šesti či deseti dětí? To není jen bitva o průsmyk či kotu. To je boj stálý a těžký, a žel, že tyto bojovnice namnoze v boji podléhají, protože bývají často osamoceny. A přec bojovaly boj úspěšný. Zvítězily! V čem pozůstává jejich vítězství? Kde jsou jejich vyznamenání? Kde pomníky, či památníky? Jen na vesnickém hřbitůvku najdem prostý křížek, nehonosný, skromný. A přec zde leží hrdina, bojovník nad jiné tak slavný... Je zde pomník! Pomník neskonale trvalý

Pokračování na str. 2.

Z naší soutěže

Vzpomínky

„Pane kapitáne, náčelník štábu byl těžce raněn!“ hlásil spojka Popovič veliteli ženijního praporu kapitánu Lexovi.

Náčelník štábu Jožka byl oblíben u tohoto praporu. Proč by také nebyl? Vždyť byl jedním z těch, kteří jej měli tak rádi — Volyňák — v hodnosti četaře. Po skončení poddůstojnické školy byl písařem u roty a po utvoření ženijního praporu z této, jmenoval jej velitel praporu náčelníkem štábu. Příslušníci praporu ho velmi dobře znali a proto také chtěli-li některý z nich dostati dovolenou, dříve než se hlásil k raportu, šel k Jožkovi na poradě, aby se dověděl v jaké je „starý“ náladě a pak také aby se Jožka o udělení této u „starého“ za něho přimluvil. Jindy zase některý žádal o přemístění k jinému útvaru, kde sloužil jeho bratr, otec a pod., zkrátka ve všem se šli poradit s Jožkou — jak jej všichni u praporu jmenovali — a tento vždy poradil a pomohl.

Za mlhavého jitra zaujal ženijní prapor obranu u obce Palacuvka pod kotou 534 a velitel praporu poslal Jožku, aby zjistil, kde se nalézá SV 1. brigády a navázal s tímto spojení prozatím než se dostaví spojovací družstvo. Do večera však velitel praporu čekal marně, Jožka se s hlášením nevrátil. Přišel až příštího jitra.

„Pane kapitáne, čet...“

„Kde jsi byl, člověče?“ rozkřikl se velitel.

„Pane kapitáne,“ začal znovu Jožka, „když jsem šel hledat SV brigády, potkal jsem gen. Svobodu, který se mne otázel kam jdu a když jsem mu řekl, že hledám SV brigády, vzal si mne s sebou a šel na obhlídku palebných postavení všech bojových jednotek zasažených na tomto úseku. Doproval jsem jej až pod kotu 534, kde setrval po celý den a sám řídil protiútoky automatiků.“

„A našel jsi SV brigády?“ otázel se již mírněji velitel.

„Ano, pane kapitáne, je to asi 1 km odtud směrem na jih.“

6. října 1944 překročili jsme československou státní hranici a ubytovali se v obci Vyšní Komárník, který byl stále ještě pod silným obstřelem německého minometu a dělostřelectva. Zde se fronta zdržela delší dobu a ženijní prapor — tak jako jiné jednotky — byl vyčerpán.

„Dnes půjde na úkol všechno, co má nohy,“ řekl jednoho dne velitel praporu a tak se také stalo; u polní kuchyně zůstal pouze jeden kuchař, který byl zároveň účetním a proviantním, u aut zůstal po jednom řidiči a tito ještě dohlíželi na čtyřnohá auta praporu, od nichž vozkové včetně s velitelem trénu byli také vzati, o výkoném a písaři ani nemluvě. Tehdy šel i náš Jožka a že se úkolu zhostil čestně, svědčí to, že byl navržen k vyznamenání Čs. válečným křížem z r. 1939, který však do dnešního dne neobdržel.

Bylo 17. listopadu a my stále ještě byli ve Vyšním Komárníku. Velitel praporu se právě vracel z pozorovatelny, když spojka Popovič mu běžel vstříc a hlásil, že náčelník štábu Jožka je těžce raněn do hlavy a při zranění ztratil řeč. Velitel praporu aniž vyslechl jeho hlášení do konce rozkázal: „Zavolejte ihned řidiče s mým vozem „Dočka“ (tak jsme říkali vozům typu „Dodge“), sám pak šel na obvaziště, kde na nosítkách ležel s ovázanou hlavou Jožka. Když spatřil velitele, nadzvedl hlavu, pokoušeje se něco promluvit, avšak z úst ani hlesu nedobyl.

„Jen klidně lež a vše bude opět v pořádku,“ uklidňoval jej velitel. Ošetřovatelka, která tu vedle stála, se podívala na něho a pak jen jako pro sebe řekla: „Ten to nevydrží.“

To již tu byl vůz a spojka Popovič poslal kapitána, aby směl jeti s Jožkou na ošetřovnu. Kapitán svolil.

Mimo něj byli přibráni na vůz ještě další tři ranění pěšáci, kteří sem zatím byli doneseni samaritány, z nichž jeden přišel o nohu a celou cestu si hrozně nařikal.

Popovič si sedl vedle Jožky, přikryl jej svým pláštěm a těšil jej: „Jožko, to není tak strašné zranění, uvidíš, že budeš živ a ještě se vrátíš mezi nás.“ Přitom však slzy velké jako hrách mu stékaly po tvářích a jedna z nich padla docela na obličej Jožky, jak byl nad ním skloněn.

Těžká byla operace, kterou Jožka musil postoupit a jen díky šikovnosti dra štábního kapitána Škvařila, který operaci provedl, byl Jožka zachráněn, těžší však byly následující hodiny a dny, kdy se Jožkovi zdálo, že má hlavu

na žhavém uhlí. Po čtrnácti dnech už začal hovořit, to mu ale sestry ošetřovatelky docela málo rozuměly.

„Pobyt v nemocnici tři měsíce,“ stálo v Jožkově záznamu o zranění a proto také desátník Janko, který nastoupil na uvolnění se místo Jožky, nechtěl svým očím věřit, když 30. ledna 1945 se před ním objevil Jožka. To již byla naše jednotka v Liptovském Hrádku.

„Kde se tu bereš, Jožko?“ Oba si padli do náručí.

„Kde je Popovič?“ otázel se Jožka, usedaje na pohovku.

„Popoviče jsme...“

„...pochovali?“ vyskočil Jožka z pohovky.

„Ano,“ odpoví tiše Janko. „Vlastně ani nepochovali, jen mu kříž postavili, neboť mina, kterou chtěl zneškodnit, ho roztrhala tak, že jsme jej ani ne-sebrali,“ a jal se vyprávět, jak 24. prosince 1944, t. j. o štědrém dni, poslal velitel praporu spojku Popoviče do Ladomírové, aby tam zajistil ubytování pro prapor a jeden byt pro něho. Popovič po vyhlédnutí bytu zjistil, že na dvoře u tohoto byla v blátě nastražena protitanková železná mina. Nyní byla zamrzlá v zemi. Nerozmýšleje se vzal malou sekerku, kterou nosil stále s sebou a počal osekávat okolo ní zem, aby tuto mohl vyjmout. Po několika úderech mina explodovala.

Když po hodině přišla první četa do ubytovacího prostoru určeného ženijnímu praporu, našla Popoviče rozervaného na kusy.

„Ubohý Popovič,“ řekl Jožka a oba si otírali uspiněnými kapesníky oči.

J. Holec.

Slibný začátek

Déle než rok jsou již usídlení volyňští Češi v Jenčicích u Třebenic a po celou dobu zdolávali veškeré zemědělské práce sami, bez žen a bez ostatních příslušníků rodin. Co úsilí a práce je každodenně třeba na hospodářské usedlosti o osmi až deseti ha, ví zase jen hospodář. Bylo až dojemné spatřiti v rozsáhlém stavení, chlévech, dvorech a stodolách jednu jedinou lidskou bytost, většinou ještě ve vojenském stejnokroji, která se lopotí od rána do noci, aby nejen nezůstalo nic neobděláno, nebo nesklíženo na polích, ale ještě potom denně obslouží veškerý dobytek čistěním chlévů počinaje a dodávku mléka konče. To všechno jeden jediný člověk, který sám na sebe již času neměl a tak se nezřídka stalo, že byl jednou bez oběda a podruhé bez večeře. Až dne 13. února dojíždějí do Jenčic po dlouhé vyčerpávající cestě jejich ženy a ostatní členové rodin. Od hranic až sem k nám byli vítáni všude, kudy projížděli, ale jsme přesvědčeni, že prostá, ale tím upřímnější přivítání, kterého se jim

dostalo zde doma pod vlastní střechou, jim bylo nejmilejší. Ne pro slavnostní plamenné řeči, ale prostě proto, že jsou doma mezi svými nejen v rodině, ale i v celé obci.

Přišli starousedlíci stejně jako noví osídlenci a političti vězňové a všichni zvedli číši k připitku na uvítanou v čele s předsedou místní rolnické komise Josefem Řehořem. Nejkrásnější snad byla vzpomínka na ty, kteří naši svobodu platili krví. Z popudu svobodovce Alexandra Grmely z Jenčic byla uspořádána mezi přítomnými malá sbírka ve prospěch pozůstalých dětí po padlých volyňských Čechách. Ač byla přítomna jen malá hrstka prostých lidí, sbírka vynesla 1050 Kčs a byla odeslána pro jmenovaný účel Svazu Čechů z Volyně v Zatci. Zde jsme zas jednou viděli, jak blízko může být od krásných slov ke krásným činům a doufejme, že to je slibný počátek vzájemného pochopení a nepostradatelné spolupráce, která je tak žádoucí nejen v Jenčicích, ale i ve všech obcích českého pohraničí.



V z p o m í n á m e

Krajané v zámoří vzpomínají vzorného Čecha učitele Vlka. Krajan Škrabal z Kanady píše až nápadně krásnou češtinou, jeho rukopis je velmi úhledný. Dotázali jsme se jej, kde se učil rodnému jazyku. Čtete jeho odpověď:

„Děkuji Vám, že mi posíláte Věrnou stráž, neb ona jediná nás dovede informovat. Pokud se týče Vašeho dotazu, kde jsem se naučil tak správně českému pravopisu, podotýkám, že nemám jiného vzdělání, než že jsem prošel naší boratínskou obecnou školou. O té by Vám mohl vypravovat bratr redaktor Chudoba. Mým panem učitelem byl Josef Vlk, a vyučování česky bylo dovoleno jen půl dne v týdnu, a to ne po celý rok.“

Pan učitel Vlk byl člověk zlatého srdce a vlastenec k pohledání. Jemu můžeme také děkovat za to, že jsme zůstali Čechy...“

Tak píší bratři ze zámoří o učiteli, kterého v tomto čísle vzpomínáme a přinášíme jeho obrázek.



Dne 22. února 1942 zemřel učitel Josef Vlk, známý krajanický pracovník na Volyni, velký vlastenec a dobrý pedagog. Vychoval vlasti a národu za 40 let své učitelské činnosti mnoho věrných synů a dcer.

Jar. Chudoba, jeho nejmladší žák.

Dne 29. ledna 1945 padl v bojích o Važec na Slovensku pplk. Ludvík Engel, nar. 14. VIII. 1912 v Budějovicích. Do čs. zahr. armády odešel 14. VIII. 1939 přes Polsko do SSSR, dále na střední východ, odkud se vrátil zpět do SSSR a s 1. čs. sam. brigádou prodělal všechny boje od Bílé Cerkve přes Kijev a Duklu. Pplk. Engel byl velkým přítelem vol. Čechů.

V. Širc:

S rukou na srdci

Mnoho se v poslední době o nás Volyňácích mluví jako o dobrých zemědělcích a chmelařích, což my o sobě také rádi tvrdíme. Proto nám také byly dány k osídlení chmelařské kraje Žatecka a Podbořanska. Je to pro nás nemalá čest, jež nás však staví před těžký čestný úkol: nejen udržet české žatecké chmelařství na výši, jak jej zanechali odsunutí Němci, ale ještě dále jej zvelebit a zlepšit. Na nás samých nyní záleží, zda dovedem uchovatí dobrou pověst českého chmele na světových trzích a zajistíme si tak jeho odbyt a slušné ceny.

Jak se však zdá, stoupla nám patrně chvála příliš do hlavy. Myslíme si, že jsme už dosti zkušení v pěstování chmele a že se v něm nepotřebujeme dále zdokonalovat.

Nedovedu si totiž jinak vysvětlit nepatrnou účast našich krajanů na chmelařském kursu v Žatci dne 12. II. 1947, který byl plakáty oznámen ve všech obcích. Musil jsem se v duchu stydět, jak malý zájem byl tím námi projevem o rostlinu tak důležitou, jako je chmel, který je zde hlavním pilířem našeho hospodaření a s nímž hospodářsky stojíme a padáme.

Nemyslete si, že když jste pěstovali chmel na Volyni, že se zde v jeho pěstování nemusíte již zdokonalovat. Nezapomínejte, že zde jsou pro chmel jiné klimatické i půdní podmínky, než tomu bylo na Volyni.

Ruku na srdce a povězte mi, kolik z nás ví, jak správně hnojit chmel umělými hnojivy a jakými. Chlévská mrva a nějaký ten ledek nestačí zajistit vysokou sklizeň a jakost chmele. Kolik z nás ví, kdy, jak a proti kterému škůdci chmele bojovat?

Snad mi namítnete, že se o tom můžete dovědět z odborných zemědělských knih a časopisů. Snad ano, ale jen částečně. Odborná kniha ani časopis nemůže plně nahradit takový kurz, kde máte možnost vyslechnout přednášky nejpovolanějších chmelařských odborníků, ale i se jich zeptat přímo na mnohé vám nesrozumitelné, co marně budete hledat v odborné knize i časopisu.

Není tedy nepatrná naše účast na tomto kursu svědectvím naší kulturní a hospodářské zaostalosti? I když je snad poněkud omluvitelná naším rozčilením a roztržitým napětím, vzniklým příchodem našich rodin.

Apelují proto na všechny naše krajany zemědělce, aby si nenechali ujít ani jedinou příležitost, při níž by se mohli v některém zemědělském oboru zdokonalit.

Musíme udržet tempo se zemědělským pokrokem ve vlasti. Nestačí nám zde, jen když budeme mnoho pracovat, musíme se učit pracovat účelně a cílevědomě, máme-li splnit důvěru, kterou nám projevila vláda republiky tím, že nás osídila v krajích zemědělsky nejdůležitějších.

Medaile zborovským bojovníkům

Československá obec legionářská vydá po dohodě s ministerstvem nár. obrany k 30. výročí bitvy u Zborova pamětní medaile všem účastníkům bojů ve zborovském rayonu. Za účast ve zborovské bitvě bude považována bojová účast v čs. zahraničním vojsku ode dne soustředění pluků I. čs. brigády v zákopech, t. j. od 15.

června 1917, přes bitvu u Zborova a tak zv. tarnopolský ústup až do soustředění celé brigády v Podvolochiskách dne 1. srpna 1917. Bratři, na které se vztahuje toto ustanovení, musí se o medaili přihlásit do 30. dubna t. r. písemně v ministerstvu nár. obrany, v kanceláři čs. legií v Praze XIX, Šolínova ul. č. 1, kde do-

stanou potřebný tiskopis. Medaile bude udělována bezplatně a nárok na ni mohou uplatnit též pozůstalí po účastnících bojů u Zborova. Sekretariát ČsOL žádá všechny místní jednoty, aby upozornily své členy, příslušníky prvé brigády na jejich právo.

ŽATECKÁ SPOŘITELNA VŽATCI

vyřídí ochotně a spolehlivě všechny Vaše peněžní záležitosti!

*Vítáme Volyňské Čechy
pod naši pojistnou ochranu*

První československá pojišťovna

národní podnik

Praha II, Spálená ulice číslo 14

Tel. 27005 - Telegr. „První pojišťovna Praha“

Vladimír Huspeka vedoucí kanceláře Č. Budějovice, Švermova 323

Tel. 74 - Telegr. „První pojišťovna Č. Budějovice“

*Veškeré prádlo a
dětské vybavičky
nakoupíte u fy*

JOSEF SLÁMA, LITOMĚŘICE,

Masarykovo náměstí číslo 25

Oděvní dům

Vladimír Žitný
ŠUMPERK, Lužickosrbská 2

*Oděvy všeho druhu - levné
ceny - znamenitá obsluha*

**Střížní zboží
a konfekce Jersák Jaroslav**
ŠUMPERK, nám. Dr. Beneše 23

Volyňačky pozor!

*Tříčlenná rodina v Praze přijme ihned hospodyně
aneb spolehlivou pomocnici v domácnosti. Zvláštní
pokoj pro sebe - II. poschodí.*

V Žatci, kde se budete cítiti jako doma:

Restaurace

JOS. TABULKA „U POŠTY“

Žatec, Masarykova 351 - Telefon 593

*Snídaně, obědy, večeře, vyleželé pivo, výborné
likéry, pokoje k přenocování*

Až budete v Žatci, nezapomeňte přijít mezi své

*Všem krajanům kvasilovské oblasti oznamujeme, že
v Dubčanech byl otevřen bohatě zásobený koloniál-
ní obchod krajana*

Jaroslav Veselovský

DUBČANY č. 35, p. Liběšice

Vítáme Vás milí krajané!

*Nabízíme Vám svoje věrné
a poctivé služby*

„Budoucnost“ Rakovník
prodejny na Žatecku a Podbořansku

Věrná stráž vychází jednou týdně. Vydává Svaz ČzV nákl. Družstva „Domovina“. Odpovědný redaktor Jaroslav Chudoba. Redakce: Žatec, Šafaříkova ul. 1646/50, telefon 365. Administrace: Žatec, Nádražní schody 199, telefon 628. Administrátor J. Dušek. Tiskne „Svoboda“, fil. v Žatci, telefon 374 a 390. Používání novinových známek povoleno ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze, čj. IA-Gze-2372-OB. Dohledací poštovní úřad Žatec. Předplatné na rok 1947 je 120 Kčs. Konto poštovní spořitelny č. 14939 — Okresní záložna hospodářská Žatec.